

Riktlinjer för skolskjuts och elevresor i Gävle kommun

Förskoleklass, grundskola, grundsärskola,
gymnasiesärskola samt gymnasieskola

Innehållsförteckning

Vad är skolskjuts?	1
1 Skolskjuts för elever inom förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundskola och gymnasieskola	1
1.1 Styrdokument	1
a. Lag	1
b. Förordningar	2
c. Föreskrifter	2
1.2 Definitioner	2
1.3 Rätt till skolskjuts	3
a. Färdvägens längd	3
b. Trafikförhållanden	3
c. Elevens funktionsnedsättning	3
d. Annan särskild omständighet	4
e. Val av skola	4
f. Byte av skola vid flytt	4
g. Lovskola	4
h. Växelvis boende	4
i. Korttidsboende, familjehem samt stöd-/kontaktfamilj	4
j. Skolskjuts mellan kommuner	4
k. Skolskjuts för barn i fritidshem och fritidsklubb	4
1.4 Hantering av skolskjuts	5
a. Ansökan	5
b. Elever i grundskola	5
c. Handläggning och beslut	5
d. Former för skolskjuts	5
e. Taxi	6
f. Självskjuts	6
g. Ledsagning/assistent	6
h. Ansvarsfördelning före-under-efter skolskjutsen	6
3 Elevresa för elever inom gymnasieskola	7
3.1 Styrdokument	7
a. Lag	7
b. Förordning	7
3.2 Definitioner	7
3.3 Rätt till elevresa för gymnasieelever	7
3.4 Övriga regler för elevresa för gymnasieelever	8
a. Ansökan	8
b. Former för elevresor för gymnasieelever	8
c. Ändrade förhållanden	8
4. Överklagan av beslut	9
4.1 Förvaltningsbesvär	9
4.2 Laglighetsprövning	9

Vad är skolskjuts?

Utöver lagar, förordningar, förarbeten och vägledande rättsfall styrs kommuners hantering av ett flertal frågor av lokala riktlinjer och regler. Då lagregleringen ofta inte är uttömmande lämnas kommuner utrymme att utforma sina egna rutiner och riktlinjer inom ramen för gällande lagbestämmelserna. Dessa riktlinjer gäller för hantering och organisering av kommunens skolskjutsar och elevresor.

Elever i förskoleklass, grundskola årskurs 1-9, i grundsärskola och gymnasiesärskola har enligt skollagen rätt till kostnadsfri skolskjuts från bostadens närhet eller anvisad uppsamlingsplats till den skola kommunen anvisar (placeringsskola). Om det behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, funktionshinder hos en elev eller annan särskild omständighet.

Som skolskjuts avses resor mellan anvisad på-/avstigningsplats i bostadens närhet till anvisad på-/avstigningsplats i skolans närhet. Skolskjutsverksamhet upphandlas och genomförs med beställningstrafik samt med ordinarie kollektiv- och länstrafik (linjetrafik). Skolskjutsen ordnas i första hand med linjetrafik.

1 Skolskjuts för elever inom förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola

1.1 Styrdokument

a. Lag

Hemkommunen (i de flesta fall folkbokföringskommunen) är skyldig att anordna skolskjuts för sina elever.

Rätten till kostnadsfri skolskjuts i förskoleklass, grundskolan och grundsärskolan regleras i 9 kap. 15 b och 21 a §§, 10 kap. 32 och 40 §§ samt 11 kap. 31 och 39 §§ skollagen (2010:800). För gymnasiesärskolan finns regler om skolskjuts i 18 kap. 30 och 35 §§ nämnda lag.

Av nämnda bestämmelser framgår att elever i förskoleklass, grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola med **offentlig huvudman** har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka. Om sådan skjuts behövs med hänsyn till:

- färdvägens längd
- trafikförhållanden
- elevens funktionsnedsättning
- någon annan särskild omständighet

Denna rätt gäller inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem. I de fall det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen dock anordna skolskjuts även i dessa fall.

Hemkommunen ska anordna skolskjuts för elever som går i en fristående förskoleklass, grundskola och grundsärskola inom kommunen i de fall det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

I 9 kap. 15 c §, 10 kap. 33 §, 11 kap. 32 § och 18 kap. 31 § skollagen finns bestämmelser om skolskjuts i vissa fall för elever som går i en annan kommun än hemkommunen.

b. Förordningar

Förordningen (1970:340) om skolskjutsning anger regler och ansvar för de särskilt anordnade skolskjutsarna.

I förordningen (1994:1297) om vilotider vid vissa vägtransporter inom landet finns bl.a. bestämmelser om kör- och vilotider samt tidböcker vid skolskjutsning.

I trafikförordningen (1998:1276) anges bl.a. vilka regler som gäller för bältesanvändning och var det ska finnas information om antalet tillåtna passagerare i fordon.

c. Föreskrifter

Trafiksäkerhetsverkets föreskrifter (1988:17) om skolskjutsning anger vad som ska beaktas vid planering och anordnande av skolskjutsning.

I Vägverkets föreskrifter om användning av bilbälten och särskilda skyddsanordningar för barn (VVFS 2006:135) anges hur bilbälten och skyddsanordningar ska användas.

I Vägverkets föreskrifter om bilar och släpvagnar som dras av bilar (VVFS 2003:22) finns bl.a. regler för skyltars utformning på skolskjutsfordon och krav på bältesutrustning i bussar.

1.2 Definitioner

Med **skolskjuts** avses transporter som anordnas av kommunen enligt skollagen, se avsnitt 1.1 *Styrdokument*.

Med **placeringsskola** avses den skola kommunen anvisat. Vilken placeringsskola en elev har går att finna i kommunens kartverktyg.

Med **elevresa** avses rätt till bidrag för elever i gymnasieskola, se avsnitt 2. *Elevresor för elever i gymnasieskola*

Med **vald skola** menas en skola utanför elevens upptagningsområde alternativt en fristående skola där eleven placerats utifrån att vårdnadshavare önskat det, det vill säga ett val av skola där kommunen annars inte placerat eleven.

Med **linjetrafik** avses persontransporter med allmänna kommunikationer.

Med **skolväg** avses den kortaste farbara kombinerade gång-, cykel- och/eller bilväg från bostaden till skolan.

Med **hemmet/bostaden** avses den bostadsfastighet där eleven är folkbokförd eller vid växelvis boende där respektive vårdnadshavare är folkbokförd.

Med **skolskjutshallplats** avses den på- och avstigningsplats som bestämts och hänvisas till av kommunen.

Med **hallplatsavstånd** avses kortaste kombinerade gång-, cykel- och/eller bilväg från bostaden till hallplatsen.

Med **skolbuss** avses den upphandlade beställningstrafiken som ej är tillgänglig för allmänheten och går direkt till skolan.

Med **växelvis boende** avses eleven ha två likvärdiga bostäder inom Gävle kommuns geografiska område. Bostäderna är vårdnadshavarnas respektive folkbokföringsadress och eleven är folkbokförd på en av adresserna.

Med **tillfällig funktionsnedsättning** avses skada till följd av olycksfall som beräknas vara en begränsad tid. Hit räknas till exempel arm- och benbrott med gipsning, vrickningar, stukningar och dylikt.

Med **skolans fastighet** menas den adress där skolans huvudbyggnad ligger och som är skolans officiella adress.

Med **skolgård** menas det område som tillhör skolfastigheten och det är till dess ingång som avståndet mäts.

Med **ledsagning/assistans** avses stöd av personlig karaktär i samband med resa.

Med **nattomsorg** avses elev som är inskriven på nattomsorg (nattis).

Med **lovskola** avses den som anges 10 kap 23§ i skollagen och infaller vanligen i juni månad i anslutning till att läsåret avslutats.

1.3 Rätt till skolskjuts

a. Färdvägens längd

Färdväg är den närmaste vägen mellan bostaden och skolan. Mätningen sker från bostadens tomtgräns till skolan. För mätning av avstånd använder kommunen systemet Skolskjuts Pro (Solen). Skolskjuts medges om avståndet mellan bostad och skolan överstiger följande avstånd:

Årskurs	Årskurs mellan bostad och skola
Förskoleklass	2,0 km
Grundskola åk 1-3	2,0 km
Grundskola åk 4-6	3,0 km
Grundskola åk 7-9	5,0 km
Grundsärskola 1-9	2,0 km
Gymnasiesärskola åk 1-4	6,0 km

b. Trafikförhållanden

Trafikmiljöer där fordon och barn vistas innebär alltid risker men vissa trafikmiljöer är förbundna med större risker än andra – dessa skall vägas in vid skolskjutshandläggningen. Skolskjuts medges när färdvägen bedöms som trafikfarlig och riskfylld utöver det normala. Bedömningen av trafiksäkerhet genomförs individuellt efter en sammanvägning av faktorer. Som barnets ålder, sikt, tillåten hastighet, trafikflöde, förekomst av tung trafik, förekomst av skild gång-/cykelväg, utformning av på- och avstigningsplatser, utformning av passager, förekomst av trafiksignaler vid passager och eventuellt andra omständigheter.

c. Elevens funktionsnedsättning

Funktionsnedsättning som inte beror på olycksfall

Elev med funktionsnedsättning kan få kostnadsfri skolskjuts utan hänsyn till avstånd. Vid funktionsnedsättning ska en bedömning göras om samt hur funktionsnedsättningen påverkar elevens möjlighet att ta sig till skolan.

Det ankommer på elev och dess vårdnadshavare att inkomma med relevant medicinskt intyg/underlag för bedömningen

Olycksfall

Kostnad för skolskjuts på grund av kortvarig funktionsnedsättning, efter exempelvis olycka, beviljas endast om kostnaden inte täcks av någon försäkring.

d. Annan särskild omständighet

Ibland kan det förekomma andra särskilda omständigheter förutom de ovannämnda som kan föranleda behov av skolskjuts. En individuell prövning av elevens förmåga att ta sig till skolan genomförs i dessa fall.

e. Val av skola

Om en elev valt en annan förskoleklass, grundskola eller grundsärskola än den där eleven annars skulle ha placerats, är eleven berättigad till skolskjuts till den valda skolan om eleven uppfyller villkoren *och* det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen. Det betyder att eleven har rätt till skolskjuts till den valda skolan om det inte innebär merkostnader för kommunen jämfört med om eleven gått i den skola där eleven annars skulle ha placerats. Rätten till skolskjuts enligt denna punkt innebär inte en skyldighet för kommunen att lägga om busslinjer.

f. Byte av skola vid flytt

Elev som flyttar till bostad utanför sin skolas placeringsområde och väljer att gå kvar i samma skola har inte per automatik rätt till kostnadsfri skolskjuts till och från sin nya adress. För att undvika skolbyte i skolår 9 har elev möjlighet att få skolskjuts mellan hem och skola, om linjetur kan nyttjas. Detta gäller endast om eleven gått i sin placeringsskola under skolår 8.

g. Lovskola

Elev som går i lovskola enligt 10 kap 23§ i skollagen har rätt till skolskjuts om övriga villkor för skolskjuts är uppfyllda.

h. Växelvis boende

En elev har rätt att ansöka om skolskjuts vid växelvis boende, enligt definitionen ovan, om villkoren för skolskjuts i övrigt är uppfyllda (avstånd, trafikförhållanden, funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet). Eleven bor på båda adresserna regelbundet ungefär hälften av tiden på vardera adressen enligt ett fast schema som lämnas in vid ansökan. Skolskjuts beviljas inte vid spontana eller enstaka övernattningar hos vårdnadshavare där eleven vanligtvis inte bor enligt schemat.

i. Korttidsboende, familjehem samt stöd-/kontaktfamilj

För elev som har stödfamilj eller korttidsboende enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt boende i familjehem jämställs den adressen med folkbokföringsadress. Mellan hemmet och korttidsboendet eller stödfamiljen ska föräldrarna själva transportera sitt barn. Transport av bagage till stödfamilj eller korttidsboende anordnas av föräldrarna.

j. Skolskjuts mellan kommuner

Skolskjuts anordnas inte utanför kommunen geografisk gräns.

k. Skolskjuts för barn i fritidshem och fritidsklubb

Kommunen är inte skyldig att ordna eller bekosta skjuts till eller från fritidshem. Elev som vistas på fritidshem/fritidsklubb i anslutning till skoldagen är alltså inte berättigad till skolskjuts mellan fritidshem/fritidsklubb och bostad. Elev erbjuds dock skjuts till och/eller från skolan de dagar eleven inte har fritidshem/fritidsklubb. I detta fall upprättas ett schema över skolskjuts för den enskilde eleven som lämnas till skolskjutshandläggaren. Ändringar i schemat meddelas av vårdnadshavare minst två veckor innan skjutsen kan genomföras.

Grundsärskoleelever och gymnasiesärskoleelever i fritidshem har rätt till kostnadsfri samordnad hemresa vid fasta tider från verksamheten till hemmet.

Undantag gäller för resor från fritidshem, där eleven är inskriven, till nattomsorg (nattis) om särskilda omständigheter föreligger.

I. Förskola

Kommunen är inte skyldig att ordna eller bekosta skjuts till eller från förskola.

Undantag gäller för barn som är placerade på kommunövergripande specialavdelningar inom förskolan. Beslut fattas efter individuell prövning och utgår från villkor från skolskjuts.

1.4 Hantering av skolskjuts

a. Ansökan

Skolskjuts kan beviljas efter individuell prövning. Ansökan ska göras inför varje läsår. Vårdnadshavare som ansöker om skolskjuts ska använda särskild ansökningsblankett och inkomma med relevant underlag, t ex intyg/utlåtande vid funktionsnedsättning eller schema vid växelvis boende.

För att skolskjuts skall kunna gälla från läsårets start skall ansökan ha inkommit senast 31 maj inför kommande läsår.

b. Elever i grundsärskola

Elever i grundsärskola med funktionsnedsättning som påverkar elevens förmåga att ta sig till skolan kan ansöka om skolskjuts på en anpassad ansökningsblankett. Vid samtycke från vårdnadshavare kan skolan bistå med underlag för bedömning av elevens behov.

c. Handläggning och beslut

En individuell prövning genomförs av varje ärende och beslut med beslutsmotivering meddelas vårdnadshavare. Vid ansökan under pågående läsår är handläggningstiden upp till 6 veckor.

Omprövning av beslut kan göras under läsåret vid ändrade förhållanden som påverkar rätten till skolskjuts, till exempel ändrad folkbokföring eller byte av skola.

d. Former för skolskjuts

Skolskjuts sker i första hand med allmänna kommunikationsmedel (linjetrafik) och i andra hand med särskild skolbuss eller skoltaxi (beställningsskjuts). Kommunen anordnar transporter på lämpligt sätt, dock med hänsyn till trafikförhållanden och övriga ovan angivna omständigheter.

Rätten till skolskjuts innebär inte att sådan skjuts måste anordnas från bostadsadressen till den plats där utbildningen bedrivs eller att skolskjutsen måste anpassas till varje elevs skoltider. Kommunen kan samordna skolskjutsverksamheten och anvisa elever till särskilda skolskjutshållplatser.

Skolskjutstiderna måste inte anpassas till varje elevs skoltider. Eftersom samordning sker av skolskjutsen kommer väntetider att uppstå. Upp till 15 minuter före första lektionen och 15 minuter efter sista lektionen betraktas som rasttid. Väntetiden i övrigt ska hållas på en rimlig nivå med en strävan att inte

överskrida 60 minuter per dag (utöver 30 minuter rast). Elever som åker med linjetrafik och byter buss kan få två väntetider till och från skolan.

e. Taxi

Om eleven åker taxi skall frånvaro alltid meddelas av vårdnadshavare eftersom samordning sker av skoltransporter. Vårdnadshavare ansvarar för att meddela entreprenören från och med när barnet behöver skolskjuts igen.

f. Självskjuts

Kommunen kan i undantagsfall tillgodose elevens behov av skolskjuts genom att betala självskjutsersättning enkel väg. Ersättningen följer Skatteverkets normer för skattefri ersättning för resa med egen bil. Ersättning betalas inte ut retroaktivt.

g. Ledsagning/assistent

Behöver eleven assistans/ledsagning under skolskjutsen ansöker vårdnadshavare om detta som LSS-insats (Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade).

h. Ansvarsfördelning före-under-efter skolskjutsen

Kommunen, aktuell skola, entreprenören, föraren, vårdnadshavare och elever har alla del i ansvaret under resan mellan bostaden och skolan.

Vårdnadshavares ansvar för eleven

- på vägen mellan bostaden och hållplatsen/ uppsamlingsplatsen
- under väntetider på hållplatsen/uppsamlingsplatsen till dess att eleven stiger på buss eller i taxi

Vårdnadshavaren ska se till

- att eleven kommer i god tid till hållplatsen/uppsamlingsplatsen.
- att eleven förbereds och tränas på att klara sin skolväg på ett så säkert sätt som möjligt.

Det är inte tillåtet för föraren att släppa på eller av elever på andra ställen än de fastställda hållplatserna/uppsamlingsplatserna.

Skolskjutsamordnaren ansvarar inte för elever som kommit för sent till upphämtningsstället. Anges avgångstiden som ett tidsintervall ska eleven finnas på den anvisade platsen när tidsintervallet börjar. Om eleven är försenad till den ordinarie turen beviljas inte någon extra tur. Vårdnadshavare ansvarar vid dessa tillfällen för att eleven kommer till eller hem från skolan.

Under transporten

Under transporten ansvarar entreprenören för eleverna och att gällande trafikbestämmelser följs.

Föraren meddelar skolskjutshandläggaren om ordnings- eller säkerhetsproblem uppstår under transporten.

Eleverna ska följa föreskrivna regler, till exempel bältesanvändning.

Vid skolan

När eleven anländer till skolans område är det skolans personal som ansvarar för tillsyn. Detsamma gäller vid hemfärd efter skolans slut.

3 Elevresa för elever inom gymnasieskola

3.1 Styrdokument

a. Lag

Enligt lag (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor ska kommunerna svara för kostnaderna för elevresor enligt vad som framgår av denna lag.

För en elev som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395), ska den kommun som enligt 29 kap. 6 § skollagen (2010:800) är elevens hemkommun, ansvara för elevens kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan. Ansvaret gäller för sådana resor där färdvägen är minst sex kilometer. Stödet ska ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant är kommunen inte skyldig att utge högre ersättning än vad som motsvarar 1/30 av basbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken för varje hel kalendermånad som eleven har kostnader för resor mellan bostaden och skolan. *Lag (2010:1250)*.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter för tillämpningen av denna lag. Sådana föreskrifter får innebära att kommunens ansvar för elevens resor begränsas.

b. Förordning

I förordningen (1991:1120) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor finns ytterligare bestämmelser om kommunernas ansvar för sådana resor. Kommunen får enligt förordningen bestämma hur resorna skall ske.

Utan hinder i den ovan nämnda lagen gäller att om resorna inte rimligen kan ske med annat kollektivt färdmedel än flyg skall kommunen ersätta eleven för hans resekostnader med skäligt belopp.

3.2 Definitioner

Med **skolans fastighet** menas den adress där skolans huvudbyggnad ligger och som är skolans officiella adress.

Med **bostad** avses den fastighet där eleven är folkbokförd.

Med **färdväg** avses kortaste kombinerade gång-, cykel- och/eller bilväg från bostaden till skolan.

Med **linjetrafik** avses persontransporter med allmänna kommunikationer.

Med **basbelopp** avses vad som framgår av socialförsäkringsbalken (2010:110).

3.3 Rätt till elevresa för gymnasieelever

Med elevresor avses gymnasieelevers resor mellan bostad och skola. Det gäller till och med vårterminen eleven fyller 20 år. Även elever i fristående skolor kan ansöka om bidrag till elevresor. Bidraget beviljas i första hand i form av ett busskort och i andra hand i form av kontant ersättning.

För att eleven ska vara berättigad till bidrag till elevresor gäller följande:

- Studera på heltid
- Eleven har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen
- Reseavståndet mellan bostad och skola är minst 6 km

Med bostad menas den adress där eleven är folkbokförd. Elev som uppfyller ovanstående regler tilldelas ett busskort om resor kan ske med linjetrafik.

Elev som uppfyller ovanstående regler, men inte kan utnyttja linjetrafik, kan ansöka om kontant ersättning om något av nedanstående alternativ uppfylls;

- Färdvägen till närmaste hållplats är minst 6 km
- Bussförbindelse saknas helt
- Medicinska skäl. Ansökan kompletteras med läkarintyg
- Särskilda skäl. Ansökan kompletteras med läkarintyg

3.4 Övriga regler för elevresa för gymnasieelever

a. Ansökan

Ansökan om elevresor och/eller kontant ersättning ska göras inför varje läsår. För att elevresa ska kunna gälla från läsårets start ska ansökan ha inkommit senast 31 maj (åk 1: 31 juli). Vid ansökan under pågående läsår är handläggningstiden 1-6 veckor beroende på ärendetyp.

Med ansökan om kontant ersättning bifogas information om faktiska kostnader för resa.

b. Former för elevresor för gymnasieelever

I första hand beviljas eleven ett busskort för linjetrafik, i andra hand kontant ersättning. Se avsnitt 3.3 rätt till elevresa för gymnasieelever

c. Ändrade förhållanden

Vid ändrade förhållanden ska busskort omedelbart återlämnas. Elever som har fått kontanter ersättning ska omedelbart meddela skolskjutshandläggare vid ändrade förhållanden.

Om resor företas efter att rätten upphört debiteras kostnad för resorna samt en expeditionsavgift på 300 kr. Om busskort inte återlämnas inom 14 dagar från tidpunkten för ändrade förhållanden höjs expeditionsavgiften till 1000 kr.

Den som tar emot bidrag på felaktiga grunder blir återbetalningsskyldig.

4. Överklagan av beslut

Beslut om skolskjuts kan överklagas på två olika sätt, antingen med laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen eller med förvaltningsbesvär enligt 28 kap. skollagen.

4.1 Förvaltningsbesvär

Förvaltningsbesvär innebär att förvaltningsrätten, som första instans, prövar ärendet och kan fatta ett annat beslut. Det är endast eleven och/ eller elevens vårdnadshavare som kan överklaga. Beslutet ska ha gått parten emot. Domstolen prövar överklagandet i sak. Tiden för överklagande är tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Förvaltningsbesvär utesluter laglighetsprövning. Om det inte finns någon särskild bestämmelse om överklagande i 28 kap. skollagen så kan ett beslut istället överklagas med laglighetsprövning.

4.2 Laglighetsprövning

Ett beslut om skolskjuts kan i vissa fall överklagas av kommunmedlem med så kallad laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen. Laglighetsprövning innebär att ett överklagat beslut ska upphävas om det inte har tillkommit i laga ordning eller om beslutet inte räknas som en angelägenhet för kommunen. Det ska också upphävas om det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller om beslutet strider mot någon författning.

Den som har fått avslag på sin begäran om skolskjuts ska överklaga inom tre veckor. Om särskilt protokoll har förts över delegationsbeslutet räknas klagotiden från den dag då det tillkännagavs på kommunens anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats. I annat fall räknas klagotiden från den dag då anslaget skedde om justering av protokollet från det sammanträde vid vilket beslutet anmälades hos nämnden.

Domstolen får inte ersätta det överklagade beslutet med ett nytt utan kan endast avslå eller avvisa överklagandet, alternativt undanröja det överklagade beslutet. Det är alltså frågan om en prövning av beslutets laglighet och inte en prövning av beslutets lämplighet.